

2007-02-01

Regeringen
Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar avseende Effektivare LEK (SOU 2006:88)

Bakgrund

Näringslivets telekomförening NTK har inbjudits ge synpunkter på utredningsbetänkandet Effektivare LEK. NTK är landets enda övergripande organisation för professionella telekomanvändare, och som medlemmar finns storföretag, mindre företag och offentlig sektor.

Ända sedan Televerkets monopol upphörde första halvan av 90-talet så har köpare av telekomtjänster, i likhet med konkurrenter till Telia, kunnat konstatera att marknaden inte fungerar tillfredsställande. I början av 2000-talet ersattes Telelagen med lagen om elektronisk kommunikation, baserad på EU-direktiv. EU har identifierat 18 områden, som det finns orsak att bevaka för att identifiera s.k. SMP, dvs dominerande aktörer på den aktuella delmarknaden. PTS har analyserat dessa områden och konstaterar att det finns dominerande aktörer, som kan sätta konkurrensen ur spel helt eller delvis.

NTK:s allmänna uppfattning

Vi kan konstatera att den eftertraktade konkurrensen endast styckevis uppstår. Helhetsbilden är dock att det fortfarande råder en anmärkningsvärd brist på konkurrens i Sverige, och att kontrasten mot många andra EU-länder är påfallande – man kan ibland vilja använda adverbet stötande.

Användarna har fått betala dyrt sedan 1990-talets början eftersom 1993 års telelag inte gav tillräcklig konkurrens, med höga priser, dålig förståelse för att abonnenter ersatts av kunder och alltför ofta bristande kvalitet – eller rent av vilja att göra det förväntade - i leverans- och faktureringsprocesser, till slutkunder och konkurrenter.

Förhoppningarna var stora att EU-direktiven och lagen om elektronisk kommunikation 2003 skulle ge tydliga förbättringar. Men redan i förarbetet varnade NTK och andra för att lagen riskerade att bli för svag, och att överklagandena skulle bli många. NTK delar helt utredningens bedömning att särreglering inom området elektronisk kommunikation är nödvändig.

På vissa delmarknader finns idag flera av PTS ”utpekade” dominanter. En viss ökad konkurrens har faktiskt uppstått. Men på några, för företag och för konkurrensen oerhördt avgörande områden, är det fortfarande en markant avsaknad av konkurrens. Konsekvenserna leder exempelvis till, i relation till omvärlden, höga kostnader för mobiltelefoni. Att Telia under flera år har lyckats fördröja processen om bitströmstjänst innebär att konkurrensen på bredband åsidosatts på ett väsentligt sätt.

Det kan därför konstateras att det, trots vissa förbättringar, fortfarande finns mycket att göra på telekommarknaden i Sverige. Det är också anmärkningsvärt att situationen i internationell belysning är så speciell, i negativ bemärkelse, i Sverige.

Den nuvarande situationen hindrar en ökad konkurrens och utgör hinder i investeringsbeslut. Det är förståeligt att stora och små leverantörer tvekar att investera då spelreglerna är oklara. Detta är synnerligen allvarligt.

Mot den bakgrunden anser NTK att förslagen i utredningen är välkomna och bör genomföras snarast. Dock anser NTK att det inte är tillräckligt. Viktigare är att ta bort de grundläggande problemen, som ligger i de dubbla roller nätägare och tjänstetillhandahållare har.

Otillräckligt för ökad konkurrens

NTK att således att detta inte är tillräckligt för att skapa den nödvändiga konkurrenssituationen. I Storbritannien har som bekant BT:s nät lagts i ett helt fristående dotterbolag, utan några relationer till BT i övrigt. I Sverige har det tidigare diskuterats, och från konkurrenter och debattörer krävts, att Telias nät bryts ut ur Telia och läggs i ett helt separat bolag.

Frågor av denna art har utredningen, dessvärre, inte haft som uppdrag att utreda. Dock pekar utredningen på hur det ser ut internationellt, och konstaterar beträffande Storbritannien att ”sammantaget verkar uppdelningen av BT i kombination med ett neutralt tillhandahållande av näten leda till ett betydligt mindre intresse att överklaga Ofcom:s beslut”. *NTK menar att det är synnerligen beklagligt att utredningen inte kunnat föra sitt förslag så långt att den typen av åtgärder skulle ha kunnat föreslås.*

Förkortad domstolsprocess

Kunderna till telemarknadens leverantörer får dras med onödigt höga priser och dessutom, om än indirekt, betala för det gigantiska arbete hos PTS, operatörerna och domstolar i och med mängden överklaganden. Dessa medför att landet Sverige drabbas av en myckenhet helt onödiga kostnader och arbete – och därmed sämre konkurrenskraft. *NTK anser att utredningens förslag för att förkorta handläggningstider i domstolsväsendet av överklaganden är mycket positiva. NTK anser även att det i vissa avseenden skulle kunna vara ytterligare skärpningar. Texten kan tiden fyra månader för skriftväxling i länsrätten förkortas.*

Inom dessa stycken i utredningen finns möjligen en farhåga att det kan dölja sig otydligheter som kan försvåra att önskade effekter uppnås. Utredningen talar om ”synnerliga hinder”, utan att närmare precisera dessa (vad NTK kunnat finna) som kan medföra att tidsfristen förlängs. I samma stycke (sid 23) finns också möjligheter att förlänga tidsfrister i kammarrätten om det finns ”särskilda skäl”. Finns det - i så fall vilken? – skillnad mellan dessa begrepp, och vad innebär de faktiskt? Hur görs bedömningen?

PTS organisation mm

Utredningens kommentarer och förslag vad beträffar PTS organisation och arbete kan väcka förvåning. NTK har inte haft anledning att konfronteras med någon misskötsel från PTS sida. *Dock delar NTK utredningens bedömning att ett strategiskt arbete inom PTS skulle kunna vara av värde för marknaden – leverantörer och kunder.* Utredningen nämner i detta sammanhang behovet av samråd med Konkurrensverket. *NTK anser att PTS givetvis också skall samråda med marknaden, inkl kunder.* NTK är givetvis gärna behjälpligt i dessa sammanhang.

Utredningen föreslår att PTS skall föreslå kvantitativa indikatorer avseende måluppfyllelse. *NTK vill gärna uppmuntra till att PTS finner metoder för att i kvantifierade och tydliga former visa om och hur konkurrenssituationen ändrats.* En faktor i detta sammanhang som också är av intresse att följa, för att förstå hur Sverige utvecklas i relation till omvärlden, är hur investeringar på telekommarknaden utvecklas och om det finns korrelation till stark eller svag konkurrens. NTK återkommer till detta nedan.

Utredningen talar kortfattat om finansieringen. *NTK vill i detta sammanhang peka på regeringens i andra sammanhang uttalade ambition att effektivisera förvaltningen, bl a med vad som rymms i begreppet "e-förvaltning", och där Verva har fått regeringsuppdrag.* Det är inte orimligt att PTS föregår med gott exempel på detta område.

Konsekvenser av utredningens förslag

Som framgått hälsar NTK utredningens förslag mycket positivt. Det är NTK:s uppfattning att det kan bidra till ökad konkurrens – men inte tillräckligt! *NTK anser att det mest rimliga i den aktuella situationen och med beaktande av regeringens avsikt att minska sitt ägande i TeliaSonera, är att bryta ut nätverksamheten och lägga den i ett eget bolag, kanske närmast att jämföra med Svenska Kraftnät.* NTK har dock inte tagit ställning till de exakta avgränsningarna, ej heller till den mest lämpade formen. Frågor såsom hur andra nät som dominerat byggt skall hanteras måste klargöras. NTK anser dock att det ur ett principiellt perspektiv är en alldeles nödvändig förändring, och att detta måste ske med skyndsamhet och innan staten sålt ägande av TeliaSonera.

NTK anser att utredningen i två hänseenden inte belyst de fulla konsekvenserna av förslaget, nämligen hur investeringsviljan kan förändras, och hur situationen och möjligheterna för nykomlingar på marknaden förändras. Det är NTKs uppfattning att dessa frågor bör belysas, men att det inte får fördröja genomförandet av förslagen och beredningen och genomförandet av nämnda ytterligare åtgärder för ökad konkurrens.

Investeringar och ökad konkurrens

NTK inser att man på vissa delmarknader, främst i geografisk bemärkelse, inte kan motivera flera parallella, konkurrerande investeringar. Samtidigt leder detta till att det på dessa geografiska områden inte uppstår konkurrens. Eftersom stora delar av näringslivet agerar över hela Sverige, och därför har behov av kommunikation i hela Sverige, leder detta till att det alltför ofta inte blir en reell konkurrens – den som kan leverera i de mer glest befolkade delarna har ett försteg.

Tydligast kanske detta syns avseende mobiltelefoni, där avsaknaden av nationell roaming gör att i vissa delar av Sverige finns bara en eller ett fåtal reella alternativ, vilket givetvis får effekter för den som arbetar över hela landet. Detta problem är något som regeringen bör

åtgärda. NTK anser att PTS bör få uppdraget att föreslå former för nationell roaming, där samtidigt effekter på investeringsviljan kan hanteras.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser NTK

- Att utredningens förslag bör genomföras skyndsamt;
- Att vissa konsekvenser bör belysas ytterligare parallellt med genomförandet;
- Att det inte kan anses ge försämrad rättssäkerhet eller andra negativa effekter av förslagen;
- Att utredningen dock inte haft till uppgift att gå så långt som NTK bedömer angeläget;
- Att regeringen därför med det snaraste skall
 - driva igenom en uppdelning i alla bemärkelser av TeliaSoneras verksamhet, så att nätverksamheten hanteras helt autonomt;
 - uppdra åt PTS att föreslå former för nationell roaming i mobilnäten.

Förändringarna måste ske innan staten ändrar ägandet i TeliaSonera. Som dominerande ägare är det lättare att genomföra en sådan förändring, och ur ett marknadsperspektiv kan det inte anses acceptabelt att först minska innehavet för att därefter radikalt – om än befogat – ändra förutsättningarna för bolaget och telemarknaden.

För Näringslivets telekomförening

Mikael von Otter
Generalsekreterare i NTK
www.ntk-forening.se
Mikael.vonotter@telia.com